

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	367
Land:	Irak
Kilde:	Dansk Flygtningehjælp
Titel:	Irak. Baggrundsnotat.
Udgivet:	1. december 2008
Optaget på baggrundsmaterialet:	7. januar 2009

IRAK

Senest opdateret: December 2008 af Mary Lisa Jayaseelan

1. BAGGRUND	2
2. DEN SENESTE POLITISKE OG SIKKERHEDSMÆSSIGE UDVIKLING	4
3. REGIONEN KURDISTAN	5
4. MENNESKERETTIGHEDSSITUATIONEN	5
4.1. GENERELT	5
4.2. MYNDIGHEDSBESKYTTELSE	6
4.3. "AGENTS OF PERSECUTION"	6
4.3.1 Det sydlige og centrale Irak	6
4.3.2 Kurdistan	7
4.4. SÆRLIGT UDSATTE GRUPPER	7
4.4.1 Uislamisk adfærd	7
4.4.2 Religiøse grupper	7
4.4.2.1 Muslimer	7
4.4.2.1.1 Blandede ægteskaber	7
4.4.2.1.2 Wahhabier og Bahaier	8
4.4.2.2 Religiøse mindretal	8
4.4.2.2.1 Kristne	8
4.4.2.2.2 Mandæere/sabæere	9
4.4.2.2.3 Jøder	10
4.4.2.2.4 Jehovas vidner	10
4.4.2.2.5 Yezidier	11
4.4.3 Kvinder	12
4.4.3.1 Køns- og "æres"-relateret forfølgelse	12
4.4.3.2 Enlige kvinder og kvindelige familieoverhoveder	13
4.4.4 Seksuel orientering	13
4.4.5 Etniske minoriteter	14
4.4.5.1 Assyrere, kaldæere, turkmenere og kurdere	14
4.4.5.2 Arabere i Nord	14
4.4.6 Formodede politiske modstandere	14

4.4.6.1	Personer, der har – eller anses for at have – sympati med den amerikansk ledede invasion og/eller den internationale militære tilstedeværelse i Irak	14
4.4.6.2	Personer, der arbejder for de irakiske myndigheder.....	14
4.4.6.3	Kurdere.....	15
4.4.6.4	Irakere, der deltager - eller antages at deltage - i den politiske proces i Irak	15
4.4.6.5	Modstandere af det tidligere styre.....	15
4.4.6.6	Medlemmer eller andre knyttet til det tidligere styre	15
4.4.6.7	Journalister	15
4.4.6.8	Islamiske grupper og andre i politisk opposition til PUK og KDP	16
4.4.6.9	Arabere i nord.....	16
4.4.7	<i>Dommere, advokater, læger, akademikere og andre højtuddannede.....</i>	<i>16</i>
5.	ASYL	17
5.1	UNHCRs ANBEFALINGER	17
5.2	DANSK ASYLPRAKSIS	18
6.	TILBAGEVENDEN TIL IRAK	19
6.1.	UNHCRs ANBEFALINGER	19
6.2.	DANSK UDSENDELSESPRAKSIS	19
7.	VIGTIGSTE KILDER	20

1. Baggrund

Irak er et mellemøstligt land, der er omgivet af nabolandene Tyrkiet, Iran, Kuwait, Saudi Arabien, Jordan og Syrien. Iraks befolkning er på ca. 28 millioner, hvor ca. 80% af befolkningen er arabere og 20 % kurdere. Derudover er der adskillige mindre etniske grupper, såsom armenere, assyrere, kaldæere, turkmenere og iranere. Religiøst går hovedskillelinjen imellem sunni-muslimer og shia-muslimer. Skønsmæssige tal peger på, at ca. 97 % af den irakiske befolkning er muslimer (60-65 % shia og 32-37 % sunni). Af de sidste ca. 3 % af befolkningen er størstedelen kristne. Herudover er der blandt andet sabæere, jezidier og en meget lille jødisk menighed.

Geografisk kan landet opdeles i tre etnisk/religiøse hovedzoner: det kurdiske nord, det shia-muslimske syd og den centrale sunni-muslimske del. Det kurdiske selvstyre (Kurdistan Regional Government, KRG) dækker størstedelen af de tre nordligste provinser Dohuk, Erbil og Sulaymaniya. Syd for den kurdisk administrerede region, ligger et kurdisk område med vigtige strategiske byer som Kirkuk og Mosul. Området, der traditionelt har haft en stor kurdisk befolkningsgruppe og et stort turkmensk mindretal, var i tyve år genstand for Saddam Hussein-styrets ”arabiseringspolitik”, hvorved områdets etniske sammensætning blev væsentligt ændret. Områdets status er i dag genstand for uenighed. Overordnet set er problemet, at de irakiske kurdere mener, at området bør være under kurdisk kontrol, mens de etniske arabere sammen med turkmenerne fastholder at olien, som den del af landet er rig på, skal være en national og ikke en regional ressource og at området således skal bevares under det centrale styre.

Forfatningen foreskriver, at Irak er en føderal stat, hvor magten er delt mellem den føderale regering, regionale regeringer, de 18 guvernementer/provinser, kommuner og lokale administrationer.

Irak blev i 35 år styret af Baath-partiet, der kom til magten ved et kup i 1968. Baath-partiet blev kontrolleret af sunni-muslimer, mens det shia-muslimske befolkningsflertal var politisk marginaliseret. Fra 1979 og indtil foråret 2003 var Baath-partiets leder og landets hersker Saddam Hussein. Saddam Hussein udøvede en uindskrænket magt over partiet, statsapparatet og hæren. Som det ofte er tilfældet i totalitære stater var Saddam Hussein genstand for en udbredt personkult. Sikkerheds- og efterretningstjenester spillede en stor rolle i Saddam Husseins fastholdelse og udøvelse af magten og blev brugt til at kontrollere og undertrykke enhver form for opposition til styret.

Saddam Husseins regeringstid var præget af en række krige og konflikter. I 1980 indledte Saddam Hussein en ca. ti år lang krig mod nabolandet Iran. Over en kvart million irakere skønnes at være dræbte i denne krig, der endte uden sejr for nogen af landene.

Fra 1980'erne førte Saddam Hussein den ovenfor nævnte "arabiseringspolitik" i det nordlige Irak. Der var i realiteten tale om en etnisk udrensningkampagne mod den kurdiske befolkning i dette område. Arabiseringspolitikken kulminerede i den såkaldte "Anfal-kampagne", der i 1988 førte til en storstilet militær operation mod den kurdiske befolkning, herunder brugen af giftgas mod civilbefolkningen i Halabja, hvor op mod 7.000 kurdere mistede livet i et enkelt angreb.

I 1990 besatte Saddam Hussein nabolandet Kuwait, hvilket i 1991 førte til en krig mod en amerikansk-ledet, international militærstyrke, der til sidst drev de irakiske styrker ud af Kuwait. I kølvandet på denne såkaldte "1. Golfkrig" rejste kurderne i nord og shia-muslimerne i syd sig til oprør imod, hvad de håbede ville være et svækket Saddam Hussein-styre. Det irakiske styre slog imidlertid oprørene ned med skånselsløse militæroperationer rettet imod de to befolkningsgrupper.

I nord flygtede hundredetusindvis af irakiske kurdere mod grænsen til Tyrkiet og Iran. For at beskytte kurderne oprettede den internationale, militære koalition i 1992 en flyveforbudszone nord for den 36. breddegrad. Denne flyveforbudszone blev et helle for kurderne, der tillod dem at etablere et kurdisk selvstyre (Kurdistan Regional Government, KRG), der dækkede størstedelen af de tre nordligste provinser Dohuk, Erbil og Sulaymaniya og mindre dele af de tre provinser, Kirkuk, Diyala og Nineve.

Generelt var Saddam Husseins styre således præget af grove og systematiske krænkelser af menneskerettighederne. Ud over ovennævnte krænkelser medførte brutal magt og politik, at det irakiske folk blev frataget udøvelsen af mange andre basale menneskerettigheder. Regimet skabte et klima af frygt og undertrykkelse, hvor straffen for at være under mistanke for ikke at være enig med eller for ikke at støtte styret rangerede fra afhøringer til fængsling, tortur, forsvinden eller henrettelse. Den frygt, der blev skabt ved dette system, var ikke desto mindre effektiv og afskrækkede folk fra at begå kriminalitet og sikrede dermed befolkningen en generel om end overfladisk sikkerhed. Regimet kontrollerede ligeledes alle basale fornødenheder, herunder sundhedsydelse, undervisning, vand, elektricitet og sanitære forhold.

I marts 2003 besluttede USA støttet af den britiske og andre regeringer, herunder den danske, at gå i krig mod Irak. Forud var gået et længere diplomatisk forspil, hvorunder det ikke var lykkedes USA og dets allierede at få FN's Sikkerhedsråds støtte til et angreb på Irak. Efter en kort, men intensiv, krig opnåede de amerikansk-ledede koalitionsstyrker kontrol med Irak, og Saddam Husseins styre blev væltet.

I umiddelbar forlængelse af Saddam Hussein-styrets fald opstod der omfattende uroligheder med plyndringer, hærværk, røverier, overfald, bortførelser og voldtægter. Resultatet var en omfattende ødelæggelse af offentlige bygninger og installationer.

Med Saddam Hussein-styrets fald kollapsede tillige de hidtidige magtstrukturer i Irak. Fra krigsslutningen og indtil juni 2004 blev Irak styret af de amerikansk-ledede koalitionsstyrker som besættelsesmagt. Højtstående medlemmer af det tidligere styre – parti, statsapparat og militær – blev udrenset, og koalitionsstyrkerne indledte en proces for at etablere nye irakiske myndigheder.

I slutningen af juni 2004 ophørte besættelsen formelt med vedtagelsen af FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1546, og koalitionsstyrkerne overdrog magten til en midlertidig irakisk regering, der skul-

le lede landet frem mod valg til et overgangsparlament den 30. januar 2005. Udfaldet af sidstnævnte blev, at shia-muslimerne og kurderne, som tidligere var undertrykt og forfulgt af det gamle styre, nu kom til magten. Ved valget i januar 2005 valgtes ligeledes medlemmer til landets provinsråd. På trods af stærk modstand fra sunni-muslimerne blev Iraks nye forfatning vedtaget ved en folkeafstemning den 15. oktober 2005.

Den 15. december 2005 afholdtes valg til det første permanente parlament. Det shia-ledede United Iraqi Alliance (UIA) fik 128 pladser (47 %) ud af parlamentets 275 pladser. Kurdish Coalition fik 53 pladser (19 %). Det sunni-ledede Iraqi Accordance Front fik 44 pladser (16 %). Den sunni-arabiske blok National Dialogue Front fik 11 pladser (4 %) og Iraqi National List fik 25 pladser (9 %). Den 22. april 2006 valgte parlamentet kurderen Jalal Talabani til præsident og henholdsvis en sunni og en shia til vicepræsidenter. Præsidenten udpegede herefter Nouri Kamel al-Maliki (også kendt som Jawad al-Maliki) til fungerende premierminister. Med sidstnævnte som premierminister tog parlamentet den 20. maj 2006 den første permanente regering i ed siden Saddam Husseins fald. Efter intense forhandlinger vedtog parlamentet i september 2008 en lokal valglov og planen er, at der skal afholdes lokalvalg i 14 af Iraks 18 provinser i begyndelsen af 2009.

2. Den seneste politiske og sikkerhedsmæssige udvikling

I september 2006 overførte det amerikanske militær formelt kommandoen over de irakiske væbnede styrker til den irakiske regering. Den 15. november 2006 blev Iraks tidligere hersker Saddam Hussein dømt til døden for tortur og henrettelse af 148 shiamuslimer i byen Dujail i 1980'erne. Han blev henrettet den 30. december 2008

Den amerikanske præsident Bush meddeler i begyndelsen af 2007 en ny strategi for Irak. I perioden fremover indsættes yderligere tusindvis af soldater i og omkring Bagdad for at understøtte sikkerheden og bekæmpe den sekteriske vold. Det er lykket at nedbringe antallet af angreb, men denne form for vold er stadig hyppigt forekommende.

I september 2007 underskrev de to prominente shialede Moqtada Sadr og Abdul Aziz al-Hakim en fredsaftale. Rivaliseringen mellem shia grupperingerne menes at have været årsag til en stor del af de forudgående angreb i det sydlige Irak

Processen med at integrere de ca. 100.000 medlemmer af "Sons of Iraq" i regeringsstrukturen begyndte i oktober 2008, hvor 54.000 sikkerhedsfolk fra Bagdad området kom under irakisk supervision. "Sons of Iraq" er lokalt rekrutterede og primært sunni muslimske sikkerhedsstyrker, der blev bevæbnet og støttet af USA for \$300 per person hver måned. Fra første november 2008 har regeringen ansvar for udbetalingen af lønninger og planen er, at regeringen skal finde jobs til dem inden for de offentlige myndigheder.

I begyndelsen af 2008 blev det igen tilladt for tidligere medlemmer af Saddam Husseins Baath parti at vende tilbage til det offentlige liv. Partiet – der primært består af medlemmer fra Iraks sunni minoritet - blev erklæret ulovligt efter den amerikansk ledede invasion af Irak i 2003.

Det irakiske parlament godkendte i november 2008 en sikkerhedspagt med USA, som indebærer at de amerikanske tropper skal forlade Irak med slutningen af 2011.

Selv om der generelt er sket et fald i de væbnede angreb er sikkerhedssituationen i Irak fortsat dårlig. Bevæbnede grupper har stadig kapacitet til at organisere angreb på især sikkerhedsstyrkerne og prominente individer. Sikkerhedssituationen er p.t. især dårlig i Mosul (Nineve) og Khanaqin

(Diyala). Der er endvidere fortsat målrettede drab på journalister, lærere, læger og jurister ligesom æresdrab synes hyppigt forekommende i den kurdiske region. Efterhånden som de irakiske sikkerhedsinstitutioner langsomt opnår kontrol med et større område bliver politikere, sikkerhedsfolk, politimænd og medlemmer af regeringstro militser i højere grad mål for angreb fra bevæbnede oprøregrupper.

3. Regionen Kurdistan

Den nye irakiske forfatning anerkender de områder i Nordirak, der pr. marts 2003 var under selvstændig kurdisk administration, som regionen Kurdistan og Kurdistan Regional Government (KRG) som regionens legitime styre.

Således anføres i forfatningen, at "[t]his Constitution, upon coming into force, shall recognize the region of Kurdistan, along with its existing authorities, as a federal region." (art. 117), og at "[l]egislation enacted in the region of Kurdistan since 1992 shall remain in force, and decisions and contracts, shall be considered valid unless they are amended or annulled pursuant to the laws of the region of Kurdistan by the competent entity in the region, provided that they do not contradict with the constitution." (art. 141). KRG har retten til at kontrollere politi og interne sikkerhedsstyrker samt til at udskrive skatter og afgifter.

Ved valget til provinsråd i januar 2005 valgte de tre kurdiske provinser Suleymaniya, Erbil og Dohuk medlemmer til KRG-områdets parlament Irakisk Kurdistan Nationalforsamling (KNA). De to store partier, KDP og PUK dannede fælleslisten Kurdistans Demokratiske Liste og vandt - trods indbyrdes konkurrence og gensidige klager over trusler og manipulation med resultater - tilsammen 90% af stemmerne og dermed 104 ud af de 111 sæder i det nye parlament. I maj 2005 blev lederen af KDP, Massoud Barzani udnævnt til præsident for KRG. I juni 2005, mere end fire måneder efter parlamentsvalget, holdt Parlamentet sit første møde, hvor formanden blandt andet annoncerede, at de to adskilte kurdiske administrationer (vest og øst) ville begynde at slå sig sammen i løbet af to-tre måneder. Den 7. maj 2006 godkendte det kurdiske parlament en 42-medlemmer stor regering og indsatte herved den første forenede kurdiske administration siden Saddam Husseins fald.

PUK og KDP har hver 14 ministre i den samlede regering og deres størrelse og indflydelse vurderes generelt at være nogenlunde lige stor. KDP's indflydelse er størst i den midterste og vestlige del af KRG, mens PUK står stærkest i den sydlige og østlige del.

4. Menneskerettighedssituationen

4.1. Generelt

Ifølge flere kilder er Irak fortsat præget af alvorlige menneskerettighedskrænkelser. Disse krænkelser omfatter tortur, udenretlige henrettelser, målrettede og tilfældige drab foretaget af myndigheds-personer, koalitionsstyrkerne og bevæbnede grupper. Kilder beretter ligeledes om målrettede angreb på tilhængere og støtter af den irakiske regering, koalitionsstyrkerne og udenlandske bygningsselskaber, forsvindinger og kidnapninger. Derudover rapporteres om en lang række overgreb på civilbefolkningen foretaget af privatpersoner eller selvbestaltede militser, modstandsgrupper og terrorister, som der ikke er effektiv beskyttelse mod.

4.2. Myndighedsbeskyttelse

Beskyttelse er generelt ikke tilgængelig fra de nationale myndigheder og institutioner. Selv om der er gjort en stor indsats for at reformere og genopbygge den irakiske politistyrke er der en udbredt opfattelse af, at denne er infiltreret af shia muslimske militser og stadig er stærkt afhængig af koalitionsstyrkerne. Det irakiske politi er, ifølge de seneste rapporter, nået langt med hensyn til deres evne til at opretholde orden, efterforske kriminalitet og tilbageholde mistænkte, men der er fortsat en kultur af misbrug og undertrykkelse inden for politistyrken. Der er kilder, der peger på, at det irakiske politi i høj grad lader sig påvirke af lokale tilhørsforhold og loyaliteter.

Som udgangspunkt skal de irakiske domstole være uafhængige, men kilder peger på, at de ustabile forhold i landet og lovgivningen har skabt et svagt domstolssystem, der er afhængigt af andre dele af styret. Trusler og drab begået af oprørere samt sektariske, stamme- og kriminelle elementer lægger pres på domstolene og forhindrer deres uafhængighed. Lovgivningen forhindrer videre i visse tilfælde opklaringen af kriminalitet. Ifølge kilder får ministre mulighed for at forhindre udførelsen af arrestordre på ansatte i deres ministerier, selv om disse arrestordre er udstedt af lovligt indsatte dommere. Domstolens arbejde forhindres yderligere ved politiets manglende respekt for domstolernes afgørelser.

Generelt vender flere og flere irakerne sig derfor mod de traditionelle former for konfliktløsning. Der rapporteres videre om udenretlige religiøse domstole, især i de shiadominerede områder. Den traditionelle form for konfliktløsning er dog ikke altid en tilgængelig eller effektiv form for beskyttelse, for eksempel ikke i sager der vedrører såkaldte æresdrab eller blodfejder. I mange situationer vil det at søge de traditionelle former for konfliktløsning føre til videre krænkelser.

Det er svært at sige noget generelt om et individs konkrete muligheder for at sikre sig effektiv beskyttelse ved hjælp af disse traditionelle beskyttelses- og konfliktløsningsmekanismer. Som følge af de forhold, der hersker inden for politi og retsvæsen, vil en iraker, der føler sig truet, generelt være tilbageholdende med at henvende sig til de irakiske myndigheder, ligesom han eller hun ikke vil kunne påregne, at myndighederne vil have evne eller vilje til at yde effektiv beskyttelse mod overgreb. Iagttagere påpeger, at det er en udbredt opfattelse blandt irakere, at en henvendelse til myndighederne i mange tilfælde vil bringe borgeren i en værre situation, end han ville have været, hvis han havde undladt at henvende sig til myndighederne.

4.3. "Agents of persecution"

4.3.1 Det sydlige og centrale Irak

Det aktuelle klima af vold i Irak gør det vanskeligt klart at identificere de forskellige aktører bag udøvelsen af væbnet kamp og forfølgelseshandlinger i Irak. I nogle tilfælde tager modstands- eller internationale terroristgrupper offentligt ansvar for disse handlinger. I andre tilfælde er det klart, at enkeltpersoner eller kriminelle organisationer står bag.

Sunni arabere, der tidligere dominerede landet udgør ifølge UNHCR rygraden af oprøret i Irak, som synes at bestå af en række forskellige grupper, herunder tidligere Baath medlemmer, tidligere militær og efterretningsofficerer, lokale og udenlandske islamister og nationalister, der kæmper mod den udenlandske besættelse. Herudover er der tegn på, at statslig forfølgelse i form af tortur, udenretlige henrettelser og anden magtmisbrug fortsat finder sted i Irak. Især det shia-dominerede politikorps under indenrigsministeriet er blevet beskyldt for på denne måde at gå direkte efter sunni-muslimer, som de antager støtter oprøret.

4.3.2 Kurdistan

PUK og KDP, der kontrollerer KRG, har en del af ansvaret for den undertrykkelse af politisk opposition, der fortsat præger regionen Kurdistan. De kurdiske partier og deres væbnede styrker er blevet anklaget for voldsudøvelse mod (formodede) politiske modstandere, (formodede) islamister og medlemmer af etniske og religiøse mindretal.

KDP-administration i Erbil/Dahuk og PUK administration i Sulaymaniyah er samlede, men de to administrationer er stadig adskilte. Muligheden for at komme fra den ene del af KRG og bosætte sig i den anden er derfor uforudsigelig og kan være pålagt begrænsninger.

Ligeledes finder tredjemandsforfølgelse sted fra familiemedlemmers side i form af æresdrab, omskæring og anden kønsrelateret forfølgelse sted.

4.4 Særligt udsatte grupper

Følgende grupper er *særligt* udsatte for forfølgelse og lignende former for overgreb i Irak:

4.4.1 Uislamisk adfærd

Personer, der af konservative islamiske kræfter anses for at være (for) uislamiske eller vestlige i deres adfærd, risikerer i stigende omfang overgreb i form af trusler, overfald og drab. Der rapporteres om angreb på virksomheder og forretninger, der sælger varer som alkohol, musik eller videoer, på skønhedssaloner og biografer, og på frisører, der tilbyder håarklipning i vestlig stil. Personer, der forbindes til disse former for forretning risikerer samme overgreb. Der er rapporter om overfald med syre og drab på kvinder, der nægter at bære tørklæde eller bærer vestlig påklædning. Mænd, der færdes med kvinder offentligt, er ligeledes udsatte for alvorlige overgreb. Især kvinder nægtes jobs eller uddannelser, hvis de ikke er muslimer eller ikke anses for at være tilstrækkeligt konservative i deres religiøse praksis.

4.4.2 Religiøse grupper

4.4.2.1 Muslimer

Den udbredte sekteriske vold i Irak betyder, at både muslimer og ikke-muslimer er i fare for forfølgelse og andre overgreb. Med hensyn til den muslimske religiøse gruppe er volden mellem sunni- og shiamuslimer den mest fremtrædende. Bevæbnede sunnigrupper har rettet angreb på shiadomineerede baser og rekrutteringssteder for politiet, shiareligiøse steder og forsamlinger, shiareligiøse ledere og civile shiamuslimer. Omvendt er shiamuslimske militser blevet holdt ansvarlige for angreb på sunnimuslimske moskéer, religiøse ledere og sunnidomineerede beboelseskvarterer. Begge grupper har fortaget kidnapninger, tortur, voldtægter og henrettelser af personer, der tilhører eller bliver opfattet som tilhørende anden religiøse gruppering.

4.4.2.1.1 Blandede ægteskaber

Især personer i *blandede ægteskaber* mellem henholdsvis sunni- og shiamuslimer og deres børn er i fare for forfølgelse. Denne form for blendede ægteskaber var tidligere meget almindelige (estimerer peger på, at ca. 2 mio. ud af Iraks 6.5 millioner ægteskaber er mellem sunni- og shiamuslimer), men i dag risikerer disse familier at blive udsat pres for at blive skilt, diskrimination og i visse tilfælde at blive dræbt af oprørsstyrker, militser eller deres egne familier. Det faktum, at mange tidligere blendede områder af Irak nu er "renset" for enten den ene eller den anden muslimske trosretning og ikke

tillader adgang for medlemmer af den anden trosretning, betyder at personer i et blandet ægteskab og deres børn er i en særligt svær situation uden et flertalsområde, som de kan søge beskyttelse i.

4.4.2.1.2 Wahhabier og Bahaier

Wahhabiretningen af islam er forbudt ved en lov fra 2001, som ikke er ændret og som foreskriver dødsstraf for folk, der bekender sig til denne tro.

Også medlemmer af *Bahai* troen er særligt udsatte. De bliver anset for at være frafaldne muslimer, og er forsat diskriminerede i forhold til at få udstedt identitets- og rejседokumentation. Medlemmer af *bahai* troen, som er født inden for de sidste 30 år, har således ikke dokumentation for deres statsborgerskab og dermed heller ikke noget pas. De har derfor ikke mulighed for at forlade landet.

4.4.2.2 Religiøse mindretal

Artikel 2, 41 og 42 i den irakiske forfatning garanterer i generelle vendinger religionsfriheden, men bekræfter samtidig islam som officiel statsreligion og fremhæver, at ingen lov må vedtages, der er i strid med islam¹. I praksis er religionsfriheden for religiøse minoriteter imidlertid alvorligt hæmmet af den voldelige situation i landet og myndighedernes begrænsede evne til at yde beskyttelse

Medlemmer af de ikke-muslimske religiøse grupper er i fare for overgreb på grund af deres manglende overholdelse af de religiøse love. Der rapporteres om, at virksomheder og forretninger, der sælger uislamiske varer, såsom alkohol bliver udsat for bombeangreb, røveri og ødelæggelse. Kvinder og piger bliver truet, overfaldet og dræbt for ikke at bære tørklæde eller for at klæde sig vestligt. Det generelle klima betyder, at ikke-muslimske minoritetsgrupper frygter offentligt at praktisere deres religion.

I de nordlige, kurdisk kontrollerede provinser er der anklager om, at det regionale styre diskriminerer religiøse minoriteter. Kristne bosat nord for Mosul hævder, at myndighederne konfiskerer deres ejendom uden kompensation og er begyndt at bebygge deres jord. Ligeledes rapporterer andre, at det Kurdiske Demokratiske Parti (KDP) gennem sin indflydelse på domstolssystemet regelmæssigt diskriminerer ikke-muslimer og ikke træffer afgørelser, som er i deres favør. På trods af denne diskrimination af religiøse minoriteter flygter mange til regionen for at undgå den vold og religiøs diskrimination, der foregår i andre dele af landet.

4.4.2.2.1 Kristne

De kristne i Irak tilhører en række forskellige riter, der omfatter *kaldæere* (en østlig rite af den romersk katolske kirke, *assyre* (Østens Kirke), *syriakere* (østlig ortodoks rite); *armenere* (romersk katolske og østlig ortodokse) og *protestanter*. Kaldæerne og de assyriske kristne, der nedstammer fra nogle af tidligste kristne menigheder, har samme etniske og lingvistiske baggrund. De taler syriakisk. Under Saddam Husseins styre blev de anset for at være etniske arabere, hvorimod den nuværende regering anerkender dem som tilhørende en selvstændig etnisk gruppe ved siden af arabere og kurdere. En del kaldæere og assyre anser dog sig selv for at være arabere.

Før krigen i 2003 var der samlet set mellem 800.000 og 1.2 millioner kristne i Irak. Dette tal er i dag nede på omkring 500.000-700.000. Omkring 30 % af de kristne lever i den nordlige del af Irak. Resten befinder sig primært i Bagdad, Mosul, Basra og Kirkuk.

¹ Jf. UK Home Office, Country of Origin Information Report – Iraq, august 2008, pkt. 22.01f.

Hvor de kristne under Saddam Husseins styre ikke var specielt udsatte, og mange besad fremtrædende positioner i statsapparatet og hæren, er de kristne nu alvorligt påvirkede af den stærkt forværrede situation for de ikke-muslimske mindretal, som denne har udviklet sig siden det tidligere styres fald i 2003. De oplever i stadigt større omfang diskrimination på arbejdsmarkedet og i forhold til basale sociale ydelser. Mange irakiske kristne frygter især forfølgelse fra de oprørsgrupper og islamiske militser, der har *de facto* kontrol med hele kvarterer i forskellige byer og landsbyer af Irak. Ifølge UNHCR har der siden det tidligere regimes fald været en del religiøse kundgørelser (fatwas) og breve udstedt af muslimske gejstelige i Irak, som kalder kristne for vantro (kuffur). Derudover er der en vid opfattelse af, at kristne støtter den amerikanskledede invasion som følge af deres religion og generelle tendens til at alliere sig med Vesten. Der er rapporter om, at assyrer i visse dele af Nineve provinsen er blevet presset til at konvertere til islam. De seneste år har der været en del angreb på kristne steder for tilbedelse og kristne figurer. Overgrebene på kristne omfatter chikane, intimideringer, drab, kidnapninger, bevæbnede røverier, tvungne nedlukninger, ødelæggelse eller konfiskering af privat ejendom, tvungen konvertering til islam, voldtægter og tvunget giftemål af kristne kvinder. Kristne kvinder oplever et stadigt større pres fra ekstremistiske islamiske grupper om at overholde en strikt islamisk beklædningskodeks og at dække deres hoved med et slør.

Det rapporteres, at folk er blevet bortført eller dræbt alene fordi de befandt sig i kristne områder, arbejder for udenlandske virksomheder eller har officielle eller professionelle stillinger, herunder embedsmænd, sundhedspersonale og borgerlige og religiøse ledere. Udover dette fortæller kristne også om at have modtaget trusler om vold, enten personligt eller gennem pamfletter og tekstbeskeder på mobiltelefonen.

I de omtvistede områder omkring Mosul har truslen mod de kristne været stigende. I juni 2007 blev en præst og tre diakonisser fra den assyriske kirke dræbt i Mosul, da bevæbnede mænd standsede deres bil på vej hjem fra aftenbøn i kirken. I september samme år blev to syriakiske præster kidnappet i Mosul og senere sat på fri fod. I marts 2008 blev den kaldæiske ærkebiskop kidnappet, hvorved hans chauffør og to vagter blev dræbt. Ærkebiskoppens krop blev senere fundet begravet i nærheden af Mosul.

De irakiske kristne er således i et mål for oprørsgrupper, hvilket har resulteret i, at tusindvis af kristne er flygtet fra deres hjem til andre lande primært Jordan og Syrien. Selv om kristne kun udgør ca. 4 % af befolkningen i Irak, er 40 % af de irakiske flygtninge kristne.

Ifølge UNHCR bliver kristnes rettigheder generelt respekterede i det nordlige Irak og en stor del kristne har derfor søgt tilflugt her. Der berettes om et godt forhold mellem den lokale moderat muslimske befolkning og de kristne, men de radikale muslimer udgør stadig en trussel. En del rapporter siger dog, at kristne landsbyer bliver diskriminerede af de kurdiske myndigheder, som ikke deler genopbygningsfonde og olieindtægter med disse og har konfiskeret landbrug og landsbyer.

Videre kan det især være svært for konvertitter fra islam til kristendom at opnå beskyttelse, da konvertering ikke er generelt accepteret i befolkningen og de udøvende myndigheder derfor ikke er villige til at yde beskyttelse af konvertitter.

4.4.2.2.2 Mandæere/sabæere

Mandæere, også kaldet sabæere eller nazaræere, tilhører en gammel religion, mandæismen, hvis tro centrerer omkring Johannes Døberen og dateres tilbage til før kristendommen. De er ikke kristne, men i deres tro ses forskellige andre religioners indflydelse, herunder gnosticismen, jødedommen og kristendommens. Det vurderes, at der i dag kun er omkring 5.000 mandæere tilbage i Irak. Deres

traditionelle centre er i det sydlige Irak i marsk områderne og omkring floderne Eufrat og Tigris nedre løb. Ifølge mandæiske kilder er de største mandæiske samfund i dag i byerne Bagdad og Basra. Mandæismen accepterer ikke konvertitter og de sabære, der gifter sig med kristne eller muslimer, betragtes ikke længere som sabære.

Siden den amerikanskledede invasion af Irak i 2003 har mandæerne været specifikke mål for voldshandlinger. Mandæiske kvinder og børn er blevet kidnappet og tvangskonverteret til islam gennem voldtægter, omskæring, pryglinger, og blevet brændt på bål. Mandæerne har ikke en beskyttelse i stammestrukturen og deres pacifisme betyder, at de ikke bruger vold i selvforsvar. De er derfor blandt de mest sårbare samfund i Irak.

På baggrund af mandæernes traditionelle erhverv som blandt andet sølv- eller guldsmede, bliver mange mandæere opfattede som velhavende. De er derfor meget sårbare over for kidnappinger, især af kvinder og børn. De fleste af disse kidnappinger bliver ikke dokumenterede, da der ikke er tillid til det lokale politis evne til at yde beskyttelse, samt frygten for hævn og det sociale stigma, der følger med.

Det rapporteres, at mens mange andre irakere er flygtede til det kurdisk kontrollerede område af Irak, er dette ikke en mulighed for mandæerne, da området ikke traditionelt har været beboet af mandæer. Medlemmer af det mandæiske trossamfund har derfor typisk ikke den sponsor, som skal til for lovligt at indrejse i området, ligesom de ikke har et netværk, der er nødvendigt for at etablere sig i området.

4.4.2.2.3 Jøder

Det 2.700 år gamle jødiske samfund i Irak, der tidligere har været en prominent og respekteret befolkningsgruppe, er i praksis ikke-eksisterende i dag. De seneste kilder rapporterer, at der 7 eller 8 jøder tilbage i Bagdad².

Antisemitismen er dog stadig fremtrædende i det irakiske samfund, og ifølge visse bestemmelser i en nyere lov om statsborgerskab, er jøder som emigrerer udelukkede fra at få deres statsborgerskab tilbage ligesom lokale jøder heller ikke kan genvinde deres statsborgerskab, hvis det skulle blive trukket tilbage.

Jøderne mistænkes i højere grad end andre religiøse minoriteter for at samarbejde eller at sympatisere med koalitionsstyrkerne. De mistænkes videre for forbindelser til Israel, som Irak fortsat officielt er i krig med.

De få jøder, der er tilbage lever et tilbagetrukket, fængselslignende tilværelse i deres egne hjem af frygt for kidnapping og henrettelse.

4.4.2.2.4 Jehovas vidner

Der findes ikke mange informationer om situationen for Jehovas Vidner. Det antages dog, at de som følge af den stadigt forværrede sikkerhedssituation, den generelle tendens hen imod strengere islamiske normer i samfundet og de alvorlige defekter i retssystemet udsættes for restriktioner og overgreb af samme karakter som kristne og jøder.

² New York Times " Baghdad Jews have become a fearful few" fra 1. juni 2008.

Et yderligere skærpende aspekt er, at islam anser mission, der for Jehovas Vidner er en væsentlig del af deres religionsudøvelse, for en strafbar handling.

4.4.2.2.5 Yezidier

Yezidisme er en 4000 år gammel ligeledes monoteistisk religion, der omfatter forskellige religiøse traditioner med elementer fra zarathustrisme, manikæismen, islam, kristendom, jødedom og gnosticismen. Yezedier gifter sig ikke med udenforstående og accepterer ikke konvertitter.

Under det tidligere regime blev yezedierne defineret som arabere, men mange yezedier betragter sig selv som kurdere, mens andre betragter sig selv som religiøst og etnisk forskellige fra de muslimske kurdere. De fleste yezedier taler kurmanji, som er den mest udbredte kurdiske dialekt. Flertallet af Iraks ca. 600.000 yezedier bor i det nordlige Irak i de omtvistede områder omkring Dohuk og Mosul, mens kun 10 % bor i det kurdisk kontrollerede område..

Jezedierne bliver ikke betragtet som et "folk af bogen", da de fleste af de jezediske religiøse tekster kun bliver videregivet mundtligt. De betragtes af nogle som en gruppe, der har brudt med islam, hvilket betyder at de anses som frafaldne. En synd, der i islamisk ret er dødsstraf for. Siden 2003 har islamiske grupper, således også erklæret yezedier for "urene". Sunnimuslimske oprørere har forsøgt at fjerne yezedier fra byer som Sinjar, Mosul og Tal-Afar ved vold. Pamfletter, som maner til død over alle medlemmer af det yezediske trossamfund, er blevet distribueret i Mosul.

Der rapporteres generelt om overgreb og angreb på yezedier. Eksempelvis blev 20 yezedier trukket ud af en bus og skudt i april 2007. Dette skete som hævn for, at en yezedisk kvinde var blevet stenet af sine egne for at have haft et forhold til en kurdisk mand.

Derudover kan yezediske traditioner, såsom tvangsægteskaber, æresdrab og forbuddet mod at gifte sig med udenforstående være årsag til alvorlige menneskerettighedskrænkelser begået af familien eller det yezediske samfund. Yezediske kvinder, som er blevet kidnappet eller misbrugt seksuelt af muslimer kan blive hårdt straffet af deres egne. Undertiden kan rygter være tilstrækkelig basis for sådanne sanktioner.

4.4.2.2.6 Shabaker

Shabaker er både et folk og en religion. Iraks cirka 200.000 shabaker bor primært omkring Mosul og er fælles om en kultur og et sprog, men gruppen dækker over mere end en etnisk gruppe og religion. En stor del af shabakerne er etnisk knyttet til kurderne og turkmenerne. Selv om mange anser dem for at være kurdere, har de deres egne værdier, traditioner og påklædning og anser sig selv for at være en distinkt etnisk gruppe.

Ligesom andre etniske minoriteter er shabakerne kommet under et stigende pres fra religiøse ekstremister. Shabakerne følger primært den shiaislamiske trossretning og er således også genstand for forfølgelse fra sunni-islamister. Shabakerne bliver derudover chikaneret af militante kurdere, der med henblik på at indlemme den østlige side af Mosul til kurdisk territorium gør gældende, at shabakerne egentlig er kurdere.

Der rapporteres om fordrivelse af og drab på shabaker, primært fra Mosul, samt tvungen assimilation af de kurdiske myndigheder i Nineva provinsen.

4.4.2.2.7 Kaka'î

Trosretningen kaka'î, som også bliver refereret til, som Ahl-e Hagg findes primært i byerne Kirkuk, Mosul og Khanaqin i Diyala provinsen. De fleste er etniske kurdere, men taler deres eget sprog, som hedder macho, også kaldet hawramani eller gammel gurani.

Efter det tidligere regimes fald er denne befolkningsgruppes levevis kommet under pres fra religiøse ekstremister, der betragter dem som vantro. Der er information om trusler, kidnapninger og henrettelser af medlemmer af denne trosretning primært i Kirkuk, som videre også forfølges på baggrund af deres kurdiske identitet.

4.4.3 Kvinder

Den generelle frygt for vold og overgreb, som har præget alle irakere siden krigen i 2003, har begrænset kvinders deltagelse i de civile samfund. Kvinder lider nu afsavn socialt, økonomisk og politisk, ligesom der er specifikke krav til påklædning og krav om kønsadskillelse på universiteterne.

Kvinder med en offentlig profil (læger, akademikere, jurister, NGO aktivister, politikere) bliver truede og er mål for attentater. Kriminelle bander, der kidnapper kvinder for at opnå løsepenge, misbruge dem seksuelt eller sælge dem til prostitution i udlandet udbreder frygt. Kilder rapporterer, at det er umuligt for mange kvinder at forlade deres hjem uden mandlig ledsagelse. Især de sydlige irakiske byer, som er styret af de islamiske partier er blevet nærmest "kvindefri zoner". Det fremgår af en undersøgelse, som er offentliggjort i marts 2008, at ud af 1.513 adspurgte irakiske kvinder, svarede 86 % at de ikke følte de kunne gå på gaden, som de havde lyst til og 48, 6 % forklarede, at det var umuligt for dem at arbejde uden for hjemmet³. Derudover har Indenrigsministeriets paskontor opretholdt en politik, der kræver at kvinder skal have godkendelse fra en mandlig pårørende for at få et pas.

Situationen er især problematisk for kvinder fra etniske og religiøse minoriteter. Minoritetskvinder oplever i stigende grad overgreb i form af vold, herunder seksuel vold, trusler og intimidering som har sammenhæng med deres minoritetsstatus og deres køn. De er særligt i fare for voldtægt, i det visse fundamentalister er af den overbevisning, at voldtægt af en "ikke-troende" er en renselsesakt og som sådan ikke ulovlig.

4.4.3.1 Køns- og "æres"-relateret forfølgelse

Såvel muslimske som ikke-muslimske kvinder er i stadigt større omfang presset til at *bære slør*. Også andre kønsrelaterede overgreb på kvinder er udbredt og *æresdrab* flourer i alle dele af det irakiske samfund i kurdiske såvel som i arabiske områder. *Æresdrab* bruges til at beskrive et drab, som er begået af et familiemedlem for at beskytte familiens ære. Mange kvinder og piger risikerer at blive dræbt, hvis de anklages for en adfærd, som anses for at have bragt skam over familien, såsom at miste sin jomfrudom (også ved voldtægt), utroskab, krav om skilsmisse eller nægtelse af ægteskab.

Antallet af æresdrab er generelt stigende også i det kurdisk kontrollerede område. I syd og central Irak kan et drab, der relaterer sig til ære behandles og straffes lempeligere. I de kurdisk kontrollerede provinser behandles et æresdrab som andre drab, dvs. uden en lempeligere straf, men antallet af æresdrab synes fortsat at stige. De lokale myndigheder er tilsyneladende ikke i stand til at beskytte kvinderne mod deres familier.

³ Undersøgelse foretaget af Women for Women International, Iraq Report, offentliggjort den 3. marts 2008

Antallet af *tvangsægteskaber* og de såkaldte *midlertidige ægteskaber* (muta'a) er ligeledes stigende. De midlertidige ægteskaber er ægteskaber, der indgås for en afgrænset tidsperiode, nogen gange helt ned til et par timer. De midlertidige ægteskaber kan være en måde at overleve på for fattige og kan sammenlignes med prostitution. Kvinden har ingen rettigheder efter ægteskabets opløsning, heller ikke hvis der er børn. Der er videre rapporter om kvinder og unge piger, der tvinges ud i generel *prostitution* for at overleve.

Kvinder, der er ofre for *voldtægter*, frygter også efterdønningerne af voldshandlingen. Kvinder der overlever seksuelle overgreb er i høj risiko for yderligere overgreb eller drab begået af deres egne familier. Kvinder, der har været udsat for seksuelle overgreb er derfor ikke tilbøjelige til at melde det til myndighederne. Der er endvidere rapporter om, at de irakiske sikkerhedsstyrker har begået *voldtægter* af kvinder og piger. Den irakiske straffelov åbner op for at, når et seksuelt overgreb er sket, kan konflikten løses ved at parterne indgår ægteskab.

Hustruvold er udbredt og visse kilder hævder, at Iraks nye forfatning, der siger, at ingen lov kan vedtages, som går imod islams etablerede bestemmelser, kan bruges til at nægte kvinder rettigheder, de ellers har i henhold til forfatningen og til at acceptere vold i hjemmet og andre menneskerettighedskrænkelser begået mod kvinder.

Ifølge enkelte rapporter er *omskæring* tilsyneladende en relativt udbredt praksis inden for enkelte samfund i det nordlige Irak.

4.4.3.2 Enlige kvinder og kvindelige familieoverhoveder

Enlige kvinder og kvindelige familieoverhoveder er typiske mål for kidnapning, *voldtægter* og andre former for seksuelle overgreb, herunder tvungen prostitution og trafficking. Tilsvarende er enlige kvinder, der vender hjem fra udlandet, dårligere stillet end kvinder, der rejser med familie. Kvinder, der ikke har en form for familie- eller klannetværk til at beskytte sig, vil være i endnu større risiko for disse former for overgreb og vil sandsynligvis være oplagte mål for trafficking.

4.4.4 Seksuel orientering

Ifølge UNHCR diskriminerer irakisk lov ikke direkte mod homoseksuelle, biseksuelle eller transseksuelle (LGBT - Lesbian, Gay, Bisexual and Transgendered) borgere. Homoseksualitet og køns-skifte er dog stærkt tabuiseret og genstand for indgribende individuelle, familiemæssige og sociale sanktioner.

De islamiske værdiers stigende samfundsmæssige betydning i Irak har også betydet en stigning i forfølgelsen af LGBT-borgere især af shiamuslimske militser. Der rapporteres om, at disse afholder udenretlige domstole, hvor homoseksuelle eller folk, der beskyldes for at være homoseksuelle, prøves. Der rapporteres videre om kidnapninger og æresdrab begået af familien.

Homoseksuelles svage position gør dem sårbare over for tvangsprostitution. Der meldes om tilfælde, hvor mindreårige drenge af økonomiske årsager tvinges ind i prostitution og derefter henrettes eller sanktioneres på anden måde på grund af overtrædelsen af de islamiske påbud.

4.4.5 Etniske minoriteter

4.4.5.1 Assyriere, kaldæere, turkmenere og kurdere

Generelt er etniske mindretal sårbare i forhold til den sekteriske vold, der foregår mellem flertalsgrupperingerne, idet de udover - ligesom andre irakere - at være generelt udsatte, også er i risiko for forfølgelse og angreb som følge af deres etniske tilhørsforhold.

Kurdere bliver i vidt omfang opfattet som støtter af koalitionsstyrkerne, fordi de støttede invasionen i 2003. Derudover bliver de anset for at have forbindelser til Israel. Der rapporteres således om angreb på kurdisk militær, KDP og PUK kontorer, samt på kurdiske civile. Feyli kurdere, som er shiamuslimer oplever også overgreb som følge af den sekteriske vold mellem sunni- og shiamuslimer.

Assyriere og kaldæere tilhører som kristne også et religiøst mindretal. Derudover er der en vid opfattelse af, at assyrierne og kaldæerne støtter USA som følge af deres religion og generelle tendens til at alliere sig med Vesten. Der er rapporter om, at assyrier i visse dele af Nineve provinsen er blevet presset til at konvertere til islam.

I de nordlige Irak har der været meldinger om diskrimination af de etniske minoritetsgrupper, herunder turkmenere, arabere og kristne. Ifølge disse meldinger har myndighederne nægtet tjenester i visse landsbyer, anholdt personer tilhørende de etniske mindretal uden behørig rettergang og lagt pres på skoler for etniske mindretal om at undervise på kurdisk.

Turkmenernes problemer er primært knyttet til den politiske situation i Kirkuk og de tre nordlige provinser. Det rapporteres, at turkmenere bosiddende i Kirkuk har været mål for forfølgelse af det kurdiske militær, herunder i form af bortførelser og tortur.

4.4.5.2 Arabere i Nord

Se herom pkt. 4.4.6.9 nedenfor.

4.4.6 Formodede politiske modstandere

4.4.6.1 Personer, der har – eller anses for at have – sympati med den amerikansk ledede invasion og/eller den internationale militære tilstedeværelse i Irak.

Personer med tilknytning til eller arbejde for den tidligere Midlertidige Koalitionsmyndighed (CPA), koalitionsstyrkerne, irakere der arbejder for udenlandske virksomheder, FN eller andre internationale organisationer og enhver anden, der arbejder eller har arbejdet for eller på nogen måde kan associeres med koalitionsstyrkerne eller en hvilken som helst anden international organisation eller virksomhed, opfattes af oprørsgrupperne for at billige og støtte besættelsen af Irak. De har siden Saddam Husseins fald været mål for oprørsgruppernes vilkårlige angreb. Det er svært at identificere præcise kriterier for, hvornår oprørsgrupperne vælger at slå til, men det er tilsyneladende alene afgørende, at oprørsgrupperne antager, at der er tale om en reel association til eller sympati for den udenlandske tilstedeværelse, ikke om dette i realiteten er tilfældet. Karakteren af de overgreb, som formodede sympatisører eller ansatte i koalitionsstyrkerne eller internationale organisationer udsættes for, spænder fra verbal chikane og trusler til kidnapning, fysiske overgreb og mord. Ingen er i stand til at yde beskyttelse herimod.

4.4.6.2 Personer, der arbejder for de irakiske myndigheder

Også irakere, der arbejder for de nye irakiske myndigheder, er blevet angrebet. Udover attentater mod medlemmer, politikere og ansatte i den irakiske regering både nationalt og lokalt er også ansatte i de statsejede selskaber og medlemmer af de nyoprettede politistyrker blevet mål for voldelige

angreb og drab. Der er også rapporter om trusler mod dommere, som arbejder for det domstolssystem, der er under opbygning.

4.4.6.3 Kurdere

De irakiske kurdere opfattes af oprørsgrupperne for at være kollaboratører eller støtter af invasionen af Irak og tilstedeværelsen af koalitionsstyrkerne. Et antal prominente kurdiske intellektuelle og politikere har over de sidste par år været mål for chikane, angreb og attentater fra ekstreme gruppers side, sandsynligvis på grund af den formodede støtte til den udenlandske fjende.

4.4.6.4 Irakere, der deltager - eller antages at deltage - i den politiske proces i Irak

Irakiske politikere og medlemmer af den irakiske regering eller administration på alle niveauer, deres familier, herunder sunnier, der ikke længere boykotter den politiske proces, og personer, der i øvrigt har støttet - eller anses for at støtte - demokratiseringsprocessen, har været mål for overgreb fra ikke-statslige aktører.

4.4.6.5 Modstandere af det tidligere styre

Med Saddam Hussein-styrets fald må risikoen for overgreb på modstandere af det tidligere styre formodes at være væsentligt formindsket og i langt de fleste tilfælde bortfaldet. Den fortsatte tilstedeværelse af tilhængere af det tidligere styre og den konsolidering, der sker af modstandsgrupper og militser, må dog antages at kunne udgøre en trussel mod i hvert fald fremtrædende medlemmer af oppositionen, der vender tilbage til Irak.

4.4.6.6 Medlemmer eller andre knyttet til det tidligere styre

Der er utvivlsomt en udbredt modvilje mod det tidligere styre – herunder Baath-partiet, regeringen og styrets embedsmænd, militæret, militserne, politiet, sikkerheds- og efterretningstjenesterne – i den irakiske befolkning. Mange irakere, der har været udsat for overgreb fra det tidligere styres side, vil nære ønske om at få hævn. Man skal dog være opmærksom på, at under Saddam Hussein var medlemskab af Baath-partiet en forudsætning for at bestride offentlige stillinger, ligesom medlemskab i praksis ofte var en forudsætning for at klare sig i den private sektor. En meget stor del af den irakiske befolkning var derfor medlemmer af Baath-partiet uden nødvendigvis at være overbeviste Saddam-tilhængere. I januar 2008 vedtages lovgivning, der tillader tidligere medlemmer af Saddam Husseins Baath parti at vende tilbage til det offentlige liv. Partiet – der primært består af medlemmer fra Iraks sunni minoritet - blev erklæret ulovligt efter den amerikansk ledede invasion af Irak i 2003.

Ifølge kilder vil især personer, der har udøvet magt i det tidligere regimes navn – eller populært sagt "har blod på hænderne" – være i risiko for forfølgelse. Risikoen for forfølgelse afhænger af graden af sammenhæng med Baath ideologien, de menneskerettighedskrænkelser, der er begået under Saddam Hussein, rang eller tidligere stilling og hvorvidt personen er kendt for at være involveret i politisk aktivitet. Både højtstående medlemmer af det tidligere styre, men også mindre prominente tidligere medlemmer har været mål for angreb, såvel som embedsmænd, lærere og journalister.

4.4.6.7 Journalister

Journalister og andre mediemedarbejdere er i forbindelse med udøvelse af deres ytringsfrihed i politisk øjemed ligeledes mål for såvel islamistiske oprørsgrupper i hele landet som for de kurdiske myndigheder i nord. Reporters sans Frontières (RSF) rapporterer at journalister oplever forfølgelse i form af målrettede angreb, drab og kvæstelse forårsaget af koalitionsstyrkerne, de irakiske styrker, oprørsgrupper og militser. Derudover rapporteres om bortførelser, forlængede tilbageholdelser, chikane og søgsmål af regeringen.

4.4.6.8 Islamiske grupper og andre i politisk opposition til PUK og KDP

De *islamiske grupper* i det nordlige Irak er tæt knyttet til Det Islamiske Broderskab og har rettet angreb mod kurdere på alle niveauer i samfundet på grund af det formodede samarbejde mellem de kurdiske myndigheder og Vesten. De anses af PUK og KDP for at være en trussel mod stabiliteten i regionen, og de lokale myndigheder bekæmper dem med hård hånd. (Formodede) tilhængere og medlemmer af disse grupper kan derfor være i risiko for mishandling og forfølgelse fra de kurdiske sikkerhedsstyrkers side. Personer under mistanke for forbindelse til terrorisme holdes ofte i isolation under de første uger efter anholdelsen. Mange arresteres under voldelige omstændigheder og bliver tilbageholdt uden rettergang.

Der er hos såvel PUK som KDP meget lidt plads til *politisk opposition* i det nordlige Irak. Personer, der udtrykker en opposition til de styrende partier ved at deltage i demonstrationer eller offentliggøre kritiske artikler risikerer at blive tilbageholdt uden rettergang. Både KDP og PUK er gentagne gange blevet anklaget for nepotisme og korrupsion.

4.4.6.9 Arabere i nord

Titusinder af arabere er blevet fordrevet fra området syd for det kurdisk kontrollerede område (provinserne Kirkuk og Mosul) af kurdere efter Saddam Husseins fald. Ligeledes overvåges de tæt i de tre kurdisk administrerede provinser. Dels er der politisk stemning for et "Kurdistan for kurdere", dels opfattes araberne i vidt omfang som mulige agenter for irakiske oprørsgrupper eller som tidligere Baath-tilhængere. I mange tilfælde er der tale om mennesker, der oprindeligt stammer fra det sydlige eller centrale Irak, men som i løbet af de sidste 20-30 år mere eller mindre frivilligt er flyttet til det nordlige Irak som led i det tidligere styres "arabiseringspolitik". I april 2007 godkendte den irakiske regering et tiltag, der skulle give sunni-arabere, som var blevet tvangsforflyttet under Saddam Hussein mulighed for at vende tilbage til deres oprindelige hjemegn i syd mod betaling.

Der rapporteres om, at de kurdiske styrker målrettet forfølger arabere i Kirkuk. Der er videre rapporter om, at 2000 arabiske familier er tvunget på flugt på grund af den kurdiske militia⁴. Er man som araber ikke tæt knyttet til enten det kurdiske samfund eller til et af de to store partier, er risikoen for overgreb herunder arbitrær tilbageholdelse tilsyneladende stor såvel i de tre nordlige provinser som i de områder af Kirkuk og Mosul, der er under indflydelse af de to store kurdiske partier. Sunnier er formentlig i større risiko end shiitter.

4.4.7 Dommere, advokater, læger, akademikere og andre højtuddannede

Mange *højtuddannede* mænd og kvinder har været udsat for systematisk chikane og forfølgelse fra fundamentalistiske grupper siden Saddam Husseins fald. Hundrevis af akademikere og professorer fra universiteterne rapporteres kidnappet eller dræbt. Mange andre er blevet truet og/eller er flygtet fra landet.

Læger og andet sundhedspersonale har også været mål for angreb fra oprørsstyrker og militser og udsat for drab og kidnapninger. Visse læger, især gynækologer bliver beskyldt for uislamisk adfærd, når de behandler kvinder. Motiverne herfor er tilsyneladende blandede og omfatter formodet sympati eller mistanke om samarbejde med besættelsesstyrkerne og andre af Iraks "fjender" og anklager om associering med det tidligere styre. Ligeledes har det at målrette angreb mod sundhedssektoren været en måde at skabe frygt i befolkningen og demonstrere, at den nuværende regering ikke er i stand til at beskytte borgerne. Ligeledes kan det ikke udelukkes, at et tidligere medlemskab af Baath partiet i sig selv kan være nok til, at en ansat på universitetet er i risiko for forfølgelse.

⁴ Fra IRIN, Humanitarian news and analysis, UN Office for the coordination of Humanitarian Affairs, offentliggjort den 16. September

Dommere og *advokater* er ligeledes mål for oprørsgrupper og religiøse ekstremister. Især juridisk personale, der arbejder med sager vedrørende organiseret kriminalitet, korruption, terrorisme og militseres væbnede aktiviteter er i risiko for overgreb og forfølgelse.

5. Asyl

5.1 UNHCRs anbefalinger

I ”Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-seekers” fra august 2007 giver UNHCR en udførlig og detaljeret beskrivelse af den generelle menneskerettigheds- og sikkerhedssituation i Irak. Disse guidelines suppleres af UNHCR’s addendum fra december 2007. Her fremhæves at:

Vedrørende asylansøgere fra syd- og central Irak

- UNHCR anser en asylansøger fra syd- og central Irak for at have behov for international beskyttelse og henstiller til, at disse betragtes som flygtninge i henhold til Flygtningekonventionen. I det omfang en asylansøger fra syd- og central Irak ikke anerkendes som konventionsflygtning, skal international beskyttelse tilbydes i en eller anden form for *komplementær beskyttelse*.

I det omfang asylansøgningen alligevel behandles individuelt bør følgende forhold indgå i vurderingen:

- På baggrund af de omfattende og ekstreme former for vold og menneskerettighedskrænkelser, der forekommer i syd- og central Irak bør en persons frygt for at blive udsat for overgreb som udgangspunkt anses for at være *velbegrundet*. I det omfang der er tale om ikke-statslige aktører, skal en asylansøger ikke forventes at søge myndighedernes beskyttelse, idet de statslige aktører selv anklages for vold og menneskerettighedskrænkelser. Manglende henvendelse til de lokale myndigheder bør således heller ikke alene medføre at der stilles spørgsmålstegn ved ansøgningens troværdighed.
- I lyset af den aktuelle sikkerhedssituation og det store opbud af ikke-statslige gerningsmænd i Irak vil mange asylansøgere rapportere om talrige tilfælde af diskrimination og trusler, der tilsammen vil kunne udgøre en velbegrundet frygt for forfølgelse på ”*kumulativt grundlag*.” En asylansøgers manglende identifikation af voldudøveren bør ikke anses for et udtryk for manglende troværdighed.
- UNHCR anser som udgangspunkt brugen af *internt flugtalternativ* som udelukket i syd- og central Irak, da dette hverken er sikkert, rimeligt eller praktisk muligt under de nuværende sikkerhedsforhold i Irak. Spørgsmålet om adgangen til at bruge et internt flugtalternativ til asylansøgere fra syd- og central Irak til de nordlige provinser, bør bruges meget forsigtigt og vurderes i de enkelte tilfælde, idet adgangen til de nordlige provinser for en person fra syd- og central Irak kan have svære praktiske og administrative forhindringer.

Vedrørende asylansøgere fra de tre nordlige provinser (KRG)

- Behovet for international beskyttelse af personer fra KRG bør vurderes individuelt og i tilfælde, hvor en asylansøger ikke anerkendes som flygtning under konventionen, men alligevel har behov for beskyttelse, bør andre former for komplementær beskyttelse overvejes.
- UNHCR anser ikke syd- og central Irak for et relevant internt flugtalternativ for personer fra det nordlige Irak. Hvorvidt et internt flugtalternativ er en mulighed for internt i de nordlige provinser, bør vurderes forsigtigt og konkret og under hensyn til de personer, der fremhæves i UNHCR's guidelines.

5.2 Dansk asylpraksis

Fra juli 2006 til november 2008 afgjorde Flygtningenævnet ca. 220 sager vedrørende asylansøgere fra Irak. Flygtningenævnet stadfæstede Udlændingeservices afgørelse og gav afslag på asyl i ca. 133 sager og meddelte asyl i ca. 74 sager. Heraf meddeltes 42 Konventions-status (§7.1.), 20 meddeltes Beskyttelses-status (§7.2) og endelig fik 12 ansøgere asyl på baggrund af den tidligere Udlændingelovs § 7.2; de facto status.

Det samlede antal på ca. 220 afgørelser skal ses i lyset af, at Dansk Flygtningehjælp i foråret 2007 anmodede om genoptagelse af asylsagerne for en stor gruppe allerede afviste irakiske asylansøgere. Ud af de ca. 220 afgørelser er der således 50 "genoptagelsessager". Heraf gav nævnet afslag på asyl i 9 sager og meddelte asyl i 41 sager.

De sager, hvori der er blevet meddelt asyl kan – i grove træk – inddeles i følgende kategorier:

- Kristne asylansøgere, der som følge af den eskalerende vold og chikane af religiøse minoriteter, er blevet truet, overfaldet eller fordrevet fra bykvarterer. Ofte meddeles asyl dog på baggrund af "en samlet vurdering af forholdene"; at ansøger eksempelvis både er kristen og har drevet en alkoholbutik eller er kristen og enlig kvinde eller generelt uden netværk i hjemlandet. De generelle forhold for kristne kan således ofte ikke i sig selv begrunde asyl. Dog har nævnet i flere sager meddelt asyl alene på grund af ansøgerens kristne tro, hvis ansøger eller nære familiemedlemmer i kraft af for eksempel en fremtrædende rolle i det lokale kirkesamfund har modtaget trusselsbreve el. lignende.
- Ansøgere, der har arbejdet for de amerikanske styrker i Irak, og som følge heraf har modtaget alvorlige trusler fra militante grupperinger. I denne kategori er også ansøgere, der har arbejdet for kristne NGO'er i Irak. I flere sager er ansøgers familiemedlemmer eller kollegaer allerede blevet kidnappet eller dræbt.
- Feyli-kurdere, der som følge af den eskalerende vold og chikane af etniske minoriteter, er fordrevet, især fra Bagdad. De generelle forhold for feyli-kurdere kan dog ikke i sig selv begrunde asyl; ofte vil det være en kombination af asylbegrundende forhold; at ansøger f.eks. er feyli-kurder og ældre kvinde uden netværk eller feyli-kurder og har modtaget konkrete trusler fra militante grupper.
- Kvinder, der på grund af utroskab eller ægteskab indgået under tvang er kommet i et konfliktfyldt forhold til familien. I flere sager lægger Nævnet særlig vægt på at kvinderne ikke kan formodes at kunne opnå myndighedernes beskyttelse.

Flygtningenævnets afgørelser beror i hvert enkelt tilfælde på en konkret og individuel vurdering. Det følger heraf, at en del sager falder inden for de ovennævnte kategorier, men efter en konkret vurdering meddeles afslag på asyl.

I en stor del af de afslag på asyl, der er meddelt i Flygtningenævnet, henvises der til, at de kaotiske og meget vanskelige generelle forhold i Irak ikke i sig selv kan begrunde asyl. Ligesom ansøgere fra etniske og/eller religiøse mindretal som for eksempel yezidi-kurdere oftest får afslag med henvisning til, at de generelle, vanskelige forhold for disse grupper ikke i sig selv kan begrunde asyl. Herudover meddeles afslag i en del sager, som umiddelbart falder inden for de overnævnte kategorier, men hvor Nævnet vurderer, at ansøger ikke har været tilstrækkeligt profileret til at risikere asylbegrundende overgreb ved en tilbagevenden til Irak.

6. Tilbagevenden til Irak

6.1. UNHCRs anbefalinger

Med hensyn til *udsendelse* af irakere, der har fået afslag på asyl, udtaler UNHCR:

- *Tvangsudsendelse* til det *centrale* og *sydlige* Irak bør under ingen omstændigheder finde sted;
- Med hensyn til tilbagevenden og tilbagesendelse til det *KRG administrerede område* af det nordlige Irak af personer, der stammer herfra, udelukker UNHCR ikke *tvangsmæssig* tilbagesendelse, såfremt der her eksisterer klanmæssig, politisk eller familiemæssig tilknytning eller netværk, og såfremt der er adgang til beskyttelse og bolig og andre basale sociale rettigheder. Tilbagesendelse skal koordineres tæt med myndighederne i det KRG-administrerede område, for at sikre lovlig adgang til området og for at tage højde for den begrænsede kapacitet i området til at modtage hjemvendte. Under samme forudsætninger udelukker UNHCR ikke brug af motivationsfremmende foranstaltninger med henblik på at fremme frivillig tilbagevenden.

6.2. Dansk udsendelsespraksis

Som nævnt under punkt 5.2, er der fra juli 2006 til november 2008 givet afslag på asyl i ca. 133 sager vedrørende asylansøgere fra Irak, hvoraf en mindre del var fra den kurdisk-administrerede del af det nordlige Irak. UNHCR har som oven for nævnt anmodet om, at alle irakere fra det sydlige og centrale Irak – også de, der har fået afslag på flygtningestatus - får en eller anden form for beskyttelse. Imidlertid er der i disse sager, hvor der er givet afslag på asyl, kun givet enkelte opholdstilladelser på andet grundlag herunder humanitær opholdstilladelse.

Der er løbende forhandlinger om tilbagetagelsesspørgsmålet i gang mellem de irakiske myndigheder, både centralregeringen i Bagdad og de regionale myndigheder i det nordlige Irak.

Ifølge politiets oplysninger er der i maj og juni 2007 udsendt 4 og i marts 2008 udsendt 2 afviste asylansøgere til Nordirak, der alle havde en udvisningsdom. 1. august 2008 blev en afvist asylansøger, der ikke havde en udvisningsdom, udsendt til Nordirak.

Rigspolitiet har i perioden fra den 21. maj til den 4. juni 2008 udsendt 8 irakiske statsborgere – alle med udvisningsdom – til Bagdad.

Der er i 2007 indført en kontraktordning for afviste asylansøgere, der samarbejder om udrejse. Ordningen betyder at afviste asylansøgere kan få en hvis økonomisk støtte samt mulighed for et opkvalificeringsforløb mod til gengæld at vende hjem frivilligt og administreres af Udlændingetjenesten i samarbejde med Røde Kors og Care4you. Muligheden for at indgå denne kontrakt ophørte for afviste asylansøgere, hjemmehørende i Erbil, Dohuk og Suleymaniya fra og med den 28. november 2008. Tilbuddet er ophørt, fordi de danske myndigheder anser det muligt at tvangsudsende afviste asylansøgere til Nordirak.

Pr. 13. december 2008 var der i alt 257 afviste asylansøgere fra Irak i udsendelsesposition.

7. Vigtigste kilder

- UK Home Office, Country of Origin Information Report – Iraq, august 2008.
- UK Home Office, Operational Guidance Note, oktober 2008.
- U.S. Department of State, Iraq – International Religious Freedom report 2008, September 2008.
- UK Foreign and Commonwealth Office (FCO), Country Profile, februar 2007.
- U.S. Department of State, Iraq - Country Reports on Human Rights Practices 2006 og 2007.
- Finnish Immigration Service Fact-Finding mission to Iraq's Three Northern Governorates, 23. oktober – 3. november 2007, offentliggjort den 7. marts 2008.
- UNHCR, Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-seekers, august 2007
- UNHCR, Addendum to UNHCR's Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-seekers, december 2007
- UNHCR Return Advisory and Position on International Protection Needs of Iraqis outside Iraq, December 2006.
- UN Security Council Report of the Secretary-General pursuant to paragraph 6 of resolution 1830 (2008), november 2008
- UNAMI, Human Rights Report, dækker perioden 1. januar – 30. juni 2008
- Central Intelligence Agency (CIA), USA, The World Factbook, Iraq, senest opdateret den 20. november 2008
- The Minority Rights Group rapport "Middle East", marts 2008
- Forced Migration Review, Oxford University, UK "Iraq's displacement crisis; The search for solutions, juni 2007
- Radio Free Europe Radio Liberty
- BBC news – Middleeast
- Country of Origin Information Bulletin Iraq, Iraq's Government of National Unity and the death of Abu Musab Al-Zarqawi, UK Home Office, juni 2006
- Amnesty International, Carnage and Despair – Iraq Five Years On, marts 2008.
- Praksis vedrørende Irak, www.flygtningenaevnet.dk